

Elektronische woordenboeken: het alfa en omega van elke vertaler

Koen De Smet

Vertalende – en soms ook wel verklarende – elektronische woordenboeken mogen nooit ontbreken in de virtuele EHBO koffer van elke vertaler. Wie de geboorte van de personal computer nog heeft meegemaakt, vraagt zich – terecht – af hoe hij het in hemelsnaam ooit klaarspeelde te vertalen zonder. In de tijd dat we het moesten stellen met de papieren tegenhanger, duurde het opzoekwerk immers veel langer en had je aanzienlijk minder kans op succes: zo wist je nooit op welk sleutelwoord je uitdrukkingen moest zoeken, diende je hele artikels te doorploegen ... De kwaliteit van het vertaalwerk was dan ook navenant.

Zowat 20 jaar geleden bestond mijn woordenboekarsenaal uit: de “Dikke” Van Dale-reeks (Frans/Engels/Nederlands), de Petit Robert, de Oxford, de Maria Moliner en een paar technische Kluwer-woordenboeken. Een aanzienlijke investering voor een beginnende vertaler. Indien je een term niet vond, kon je enkel nog bellen naar een collega, een specialist in de materie (bv. de klant zelf) of naar de bibliotheek hollen ...

Na zovele jaren noeste vertaalarbeid bleef mijn woordenboekarsenaal ongewijzigd: de Grote Van Dale-reeks (Frans/Engels/Nederlands), de Petit Robert, de Oxford, de Maria Moliner en een paar technische Kluwer-woordenboeken ... *maar dan wel in hun elektronische versie!!* Enige nieuwkomers zijn de Grote Van Dale Spaans-Nederlands – een hele verademing na jaren worstelen met de handwoordenboeken Spaans-Nederlands –, een juridisch en een economisch woordenboek (resp. Nederlands-Frans Juridisch Woordenboek Moors & Schrijf en Vertaal) en Euroglot (voor kruiscombinaties tussen “vreemde” talen; de aanpak is ietwat apart, op basis van semantische groepen). En ten slotte het onvolprezen Microsoft glossaries (<ftp://ftp.microsoft.com/develop/msdn/newup/Glossary/>).

Het dient gezegd dat met de nieuwe generatie vertalende woordenboeken, de noodzaak aan verklarende woordenboeken, technische woordenboeken en synoniemenwoordenboeken fel is afgenomen. In tegenstelling tot “veldlinguïsten” heeft een vertaler weinig aan verklarende woordenboeken; het staat goed ze in huis te hebben maar ze gebruiken, ho maar ... En de echte nichewoordenboeken (IT, telecom, medisch ...) hebben het veld moeten ruimen voor terminologische online databanken (waarover meer in een volgende aflevering).

We zullen de intelligentie van onze erudiete lezers niet beledigen en hen de evidente voordelen van een elektronisch woordenboek ten opzichte van zijn papieren voorganger besparen ...

Woordenboeken zijn er in alle smaken en kleuren, maar voor een vertaler met moedertaal Nederlands en/of Frans zijn er maar een paar zekerheden, en die zijn: Van Dale, Robert en Kluwer. Bij volgend overzicht bespreken we enkel de meest uitgebreide versies; de vele handwoordenboeken en pocketachtige laten we buiten beschouwing, want enkel bestemd voor scholieren.

1. *Van Dale*: de “Dikke” exemplaren zijn – letterlijk – onovertroffen ... voor mijn part de beste woordenboeken ter wereld. Waar een klein taalgebied groot in kan zijn! Minder bekend is misschien het verschil tussen “Hedendaags Nederlands” (ondertussen aan versie 2) en de “Grote Van Dale” (nog steeds versie 1); voor een vergelijking tussen beide en voor een bespreking van de extra’s van de Plus-versie verwijzen we naar www.vandale.be

Nog twee tips die het leven van een Van Dale gebruiker nog aangenamer kunnen maken:

- a) gebruik de WORD-plugin als interface: wanneer je cursor op een woord staat, hoef je enkel op het gepaste woordenboekicoon te klikken om het desbetreffende woord in het gewenste woordenboek te zien oppoppen;
- b) voor opzoeking van uitdrukkingen of combinaties, maak je best gebruik van de functies “zoeken binnen artikelen”.

2. *Robert* (www.lerobert.fr): dé norm bij onze zuiderburen; de Petit Robert verhoudt zich tot de Grand Robert als Van Dale Hedendaags Nederlands tot de Grote Van Dale. Voor een overzicht van de Franse woordenboeken, verwijzen we naar <http://clicnet.swarthmore.edu/dictionnaires.html>

3. *Kluwer* (www.kluwer.be): voor ons taalgebied de enige optie voor technische woordenboeken allerhande.

Voor het aanbod aan vertalende en verklarende offline woordenboeken voor de andere EU talen, verwijzen we naar www.dicoland.com (inclusief de prijzen).

En dan zijn er natuurlijk nog de buitenmaten zoals het Woordenboek der Nederlandse Taal (WNT) en Le Trésor de la Langue Française (TLF): interessant voor taalhistorici, maar niet meer dan een curiosum voor de vertaler.

Geniet nog even van de laatste zon, want in de volgende aflevering zetten we een boompje op over online terminologische gegevensbanken.

info@onliner.be